

РЕЦЕНЗИЯ

от **Велислав Заимов**

**професор доктор по четене на партитури и композиция в катедра
„Дирижиране и композиция“ в Теоретико-композиторски и
диригентски факултет на Националната музикална академия
„Проф. Панчо Владигеров“**

на дисертационния труд на Иван Стефанов Стоянов на тема

**„Оркестровото творчество на композитора Йордан Гошев
като изпълнителска практика“**

**за присъждане на образователната и научна степен “доктор”
професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“**

Иван Стоянов е роден на 10 май 1964 г. в град Габрово. От 1978 до 1983 г. учи в Средното музикално “проф. Веселин Стоянов” в Русе със специалност цигулка. От 1985 г. продължава образованието си в Музикалната академия “Панчо Владигеров” – София, където учи дирижиране при проф. Анна Белчева и Димитър Манолов. През 1991 г. специализира оркестрово дирижиране в Академията на Йехуди Менухин “Пиер Дерво” при проф. Константин Буджиано. Посещавал в майсторски класове на проф. Иля Мусин /Русия/ и Карл Остерайхер /Австрия/.

Автор е на театрална музика и на много аранжimenti за камерен, симфоничен и духов оркестър. Изнасял е концерти в Германия, Франция, Италия, Испания, Швейцария, Люксембург, Гърция и Сърбия.

От 1992г. до днес заема длъжността директор на Габровския камерен оркестър, както и на международния фестивал “Дни на камерната музика в Габрово“. Между 2003 и 2018 г. е диригент и на Софийски духов оркестър. От 2018 г. е хоноруван асистент в Националната музикална академия „Проф.

Панчо Владигеров“. От 2022 г. поема и длъжността главен диригент на Разградската филхармония „Проф. Димитър Ненов“.

Иван Стоянов е гостувал е на почти всички водещи оркестри и оперни театри в страната. Има осъществени звукозаписи и компактдискове със Симфоничния оркестър на Българското национално радио, както и с Камерния ансамбъл „Софийски солисти“.

Концертирал е с изявени български инструменталисти като Минчо Минчев, Светлин Русев, Георги Бадев, Стойка Миланова, Виктор Чучков, Веско Стамболов и други.

Репертоарът му е огромен и включва над 2000 творби от всички музикални жанрове и епохи.

Дисертационният труд е построен в две глави, предшествани от увод и последвани от заключение и списък с ползваната литература с общо деветдесет и четири заглавия, от които едно на френски, три – на английски, шест на немски, петдесет и четири – на български и двадесет и девет – на руски език.

В увода са посочени обекта, предмета, основаната цел и използваните методи на изследването.

В Първа глава „Изпълнителска проблематика в симфоничното творчество на композитора Йордан Гошев“ са разгледани две симфонии: Симфония № 2 и Симфония № 3.

Изборът именно на тези творби дисертантът обяснява с тяхната полярност при решението на формата и подбора, използването на състава на оркестър.

В началото на главата той прави обстоен анализ на Симфония № 2, наблягайки върху връзките на отделните елементи, използването на лайтмотивна техника при употребата на фолклорни мотиви. Определил е

формата като контрастно-съставна с въведение, шест епизода и кода. Епизодите имат контрастна, развиваща и свързваща функция. Отделено е внимание на фактурата, която е предимно хомофонна с преобладаващи три плана в оркестъра, а на отделни места – и четири. Определено е мястото и ролята на използването на цезури в развитието на архитектурата.

След анализа на структурните елементи дисертантът разсъждава върху чисто изпълнителските проблеми, които са породени от тях самите, както и от взаимодействието им. Тук са особено ценни някои указания при подхода към изпълнението на творбата. Те са плод на дългогодишния му диригентски опит. Този опит му позволява да установи, че в тази партитура не се забелязват особени технически проблеми в отделните инструментални партии, но затова пък ролята на диригента е „да обединява всичките шест епизода в едно органично цяло“. С други думи, проблемите при изпълнението са предимно от ансамблов характер.

Иван Стоянов определя Симфония № 2 като заемаща възлово място в творчеството на Йордан Гошев. Похвати, използвани в нея, се проектират и в други оркестрови и в камерни произведения.

Третата симфония е също много обстойно анализирана и по отношение на архитектурата, и на фактурата, както и по отношение на мястото и ролята на всяка една част в целия цикъл. Всички елементи са представени и от гледна точка на изпълнителския подход. Тъй като дисертантът е изпълнявал и записвал тази творба, той дава съвсем точни указания по отношение на щриха, на динамиката и на темпоритъма. Всички тези елементи са подробно анализирани, както сами по себе си, така и като части от цялото, включително и по отношение на цялостното изграждане на архитектурата. Определя творбата като класически четиричастен цикъл: Adagio – Scherzo – Lamento – Finale (Allegro), композиран само за струнен оркестър и ѝ дава много висока оценка: „*Пропорциите в тях (става въпрос*

за частите), като организацията на материала, изразяват съвършени съотношения. Нещо повече - лаконичността на изказа, липсата на многословие и излишна обстоятелственост, са майсторски израз, вложен в развитието на музикалния материал, който представя впечатляващия творчески подход на композитора.“

Глава втора е „Изпълнителска проблематика в оркестрови творби на композитора Йордан Гошев в концертния и камерен жанр: произведения за солов инструмент или хор и симфоничен оркестър и произведения за камерен и струнен оркестър“.

Бих казал, че тази глава би могла да бъде разделена на две, така че произведенията за струнен и камерен оркестър да бъдат разгледани в отделна глава, имайки предвид тяхната по-различна проблематика.

За да определи мястото на **Рапсодия за пиано и оркестър** от Йордан Гошев, дисертантът прави бегъл обзор на рапсодиите в българската музика от Панайот Пипков до наши дни и установява, че рапсодията на Йордан Гошев е може би последната творба от този жанр за последните няколко десетилетия.

Тръгвайки от структурата на творбата: **A** (пролог) - **B** (първи епизод) - **C** (втори епизод) - **b 1** (трети епизод) - **D** (четвърти епизод - токата + каденца) - **E** (пети епизод) - **a1** (епилог), дисертантът установява мястото на солиращото пиано, виртуозния характер на клавишната партия с някои импровизационни елементи и взаимодействието на солиращия инструмент с оркестъра. Отделено е и подобаващо внимание на прецизния оркестров език, на намирането на най-подходящите регистри на инструментите, а оттам – и на улеснената ролята на диригента в овладяването на оркестровия звук при цялостното изграждане на творбата. Много удачно са посочени указания към отделни инструменти и партии от гледна точка на диригента.

Иван Стоянов оценява **Концерта за цигулка и оркестър** от Йордан Гошев като едно от постиженията за българската музика от последните десетилетия с неговия *„оригинален почерк, българската интонационна среда, идеални структурни пропорции, лаконичен музикален изказ, оркестърът не изпълнява подчинена роля, а допълва соловата партия в диалог с нея“*

Дисертантът, разглеждайки цялата архитектурника на творбата, буквално във всеки един дял дава указания за подхода на диригента към изпълнителите от всички оркестрови групи, така че да се достигне до ярко и релефно изпълнение на концерта с добро взаимодействие между солист и оркестър.

„Луди млади“ от Йордан Гошев е творба, която има две версии: първоначално е замислена за тригласен младежки хор а cappella, а няколко години по-късно е преработена за хор с оркестър. Естествено, при втората версия се променя и формата поради участието на оркестъра. В дисертационния труд Иван Стоянов разглежда втората версия, като след подробен анализ на архитектуриката, се спира на проблеми от изпълнителски характер. Прави впечатление подробното вникване по отношение на щриха при изпълнение на трите шестнадесетини на третото удължено време от размера седем шестнайсети в бързо темпо. Той предлага две възможности, като всяка от тях има своите положителни и отрицателни страни. Две възможности предлага и при изпълнение на вокалните партии в акапелния втори дял на творбата. Всички подобни разсъждения говорят за висок професионализъм и значителен практически опит.

При последните две произведения **„Бурлеска“** за струнен оркестър и **“Concerto grosso”** за камерен оркестър, включени в настоящия дисертационен труд, подходът е подобен както с дотук разгледаните. След кратък обзор на жанровете бурлеска и концерто гросо в световната и нашата литература, следва анализ на формата, придружен с отбелязване на

проблемите от изпълнителски характер, както при отделните инструменти и партии, така и при осъществяване на ансамбловото изпълнение на творбите. Нещо повече, при някои от изследваните произведения дисертантът лично е участвал при изготвянето на нотния материал с някои указания за щрихи, за динамични знаци, за използването на лъковете, за изпълнение на отделни откъси на определени струни за струнните инструменти.

След всичко описано дотук, се налагат няколко обобщения:

- Иван Стоянов е на дълбоко навлязъл в творческия свят на Йордан Гошев и като негов изпълнител, и като диригент с богат опит и репертоар

- Иван Стоянов познава световната и българската литература най-вече в симфоничния и камерно-симфоничния жанр, което му дава възможност да разглежда творчеството на Йордан Гошев в този аспект, правейки сравнения, аналогии, връзки и отлики

- Погледът му към творбите, предмет на настоящето изследване е изключително професионален, както от теоретична гледна точка, така и в чисто практически план

- Дисертационният труд е плод на дългогодишна работа с творбите, разглеждани в него, а не е запознаване с тях по повод на писането на доктората

В заключение бих могъл да кажа, че изследването на Иван Стоянов *„Оркестровото творчество на композитора Йордан Гошев като изпълнителска проблематика“* е високо стойностен, професионално издържан труд, който би бил от полза на всички, които проявяват интерес към творчеството на Йордан Гошев, а защо не - имайки предвид подхода към разглежданите проблеми - и към съвременната музика, музиката на нашето време.

В този смисъл убедено и уверено бих предложил на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Иван Стефанов Стоянов образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 8.3 музикална и танцово изкуство.

София, 12 октомври 2022 г.

проф. д-р Велислав Заимов

RECENZIA

by Velislav Zaimov

Professor Ph.D of score reading and composition in the Department of "Conducting and Composition" in the Faculty of Theory, Composition and Conducting of the National Academy of Music "Prof. Pancho Vladigerov"

of Ivan Stefanov Stoyanov's dissertation on the subject

"The orchestral work of composer Yordan Goshev as performance practice"

for awarding the educational and scientific degree "doctor" professional field 8.3 "Music and dance art"

Ivan Stoyanov was born on May 10, 1964 in the city of Gabrovo. From 1978 to 1983 he studied at the Secondary School of Music "prof. Veselin Stoyanov" in Ruse majoring in violin. Since 1985 continued his education at the Music Academy "Pancho Vladigerov" - Sofia, where he studied conducting with Prof. Anna Belcheva and Dimitar Manolov. In 1991, special orchestral conducting at the Academy of Yehudi Menuhin "Pierre Dervaux" under Prof. Constantin Buggiano. Attended master classes of Prof. Ilya Musin /Russia/ and Karl Osterreich /Austria/.

He is the author of theater music and many arrangements for chamber, symphony and wind orchestra. He gave concerts in Germany, France, Italy, Spain, Switzerland, Luxembourg, Greece and Serbia.

Since 1992 to this day he holds the position of director of the Gabrovo Chamber Orchestra, as well as of the international festival "Chamber Music Days in Gabrovo". Between 2003 and 2018, he was the conductor of the Sofia Wind Orchestra. Since 2018, he has been a part-time assistant at the National Academy of Music "Prof. Pancho Vladigerov". From 2022, he also assumes the role of chief conductor of the Razgrad Philharmonic "Prof. Dimitar Nenov".

Ivan Stoyanov performs at almost all the leading orchestras and opera houses in the country. He has substantial recordings and CDs with the Bulgarian National Radio Symphony Orchestra, as well as the Sofia Soloists Chamber Ensemble.

He has performed with prominent Bulgarian instrumentalists such as Mincho Minchev, Svetlin Rusev, Georgi Badev, Stoika Milanova, Viktor Chuchkov, Vesco Stambolov and others.

His repertoire is vast and includes over 2,000 pieces from all musical genres and eras.

The dissertation is built in two chapters, preceded by an introduction and followed by a conclusion and lists of the literature used with a total of ninety-four titles, one in French, three in English, six in German, fifty-four in Bulgarian and twenty and nine – in Russian.

In the introduction, the object, the subject, the basic purpose and the methods used for the research are indicated.

In Chapter One, "Performance issues in the symphonic work of the composer Yordan Goshev", two symphonies are examined: Symphony No. 2 and Symphony No. 3.

Choosing precisely these works, the dissertation explains its polarity in the decision of the form and the selection made by the composition of the orchestra.

At the beginning of the chapter, he makes a thorough analysis of Symphony No. 2, emphasizing the connections of the individual elements, using a leitmotiv technique when using folk motifs. He defined the format as a contrastive composition with an introduction, six episodes and a coda. Episodes have a contrasting, developing and connecting function. Attention is paid to the invoice, which is mostly homophonic with three planes predominating in the orchestra, and in separate places – all four. The place and role of the composition of caesuras in the development of architectonics is defined.

After analyzing the structural elements, the dissertation reflects on the purely executive problems that arise from them, as well as from their interaction. Some guidelines for the approach to the performance of the work are particularly valuable here. They are the fruit of his many years of conducting experience. This experience allows him to establish that in this score there are no particular technical problems in the individual instrumental parts, but nevertheless the conductor's role is "to unite all six episodes into an organic whole". In other words, performance problems are primarily ensemble in nature.

Ivan Stoyanov defines Symphony No. 2 as occupying a pivotal place in Yordan Goshev's work. Techniques used in it are also projected in other orchestral and chamber works.

The third symphony is also very thoroughly analyzed in terms of both architectonics and texture, as well as the place and role of each movement in the whole cycle. All elements are also presented from the point of view of the executive approach. As the dissertationer has performed and recorded this work, he gives very precise directions as to the touch, the dynamics, and the tempo. All

these elements are analyzed in detail, both by themselves and as parts of the whole, including in relation to the overall construction of the architectonics. He defines the work as a classical four-part cycle: Adagio – Scherzo – Lamento – Finale (Allegro), composed only for string orchestra and gives a very high assessment: *“The proportions in them (it's about the parts), like the organization of the material, express perfect proportions. Moreover, the brevity of the statement, the lack of verbiage and unnecessary circumstantialism, are a masterful expression invested in the development of the musical material, which presents the impressive creative approach of the composer.”*

Chapter two is "Performance issues in orchestral works by the composer Yordan Goshev in the concert and chamber genre: works for solo instrument or choir and symphony orchestra and works for chamber and string orchestra."

I would argue that this chapter could be split in two, so that the works for string and chamber orchestra are treated in a separate chapter, given their different problematics.

In order to determine the place of **Rhapsody for piano and orchestra** by Yordan Goshev, the dissertation makes a cursory overview of rhapsodies in Bulgarian music by Panayot Pipkov up to the present day and finds that Yordan Goshev's rhapsody is perhaps the last work of this genre for the last few decades.

Starting from the structure of the work: A (prologue) - B (first episode) - C (second episode) - b 1 (third episode) - D (fourth episode - toccata + cadenza) - E (fifth episode) - a1 (epilogue) , the dissertation establishes the place of the solo piano, the virtuosic nature of the piano part with some improvisational elements, and the interaction of the solo instrument with the orchestra. Due attention is also paid to the precise orchestral language, to finding the most appropriate registers of the instruments, and hence to the facilitated role of the conductor in mastering the orchestral sound in the overall construction of the work. Directions to individual instruments and parts from the conductor's point of view are very aptly indicated.

Ivan Stoyanov evaluates the Concerto for violin and orchestra by Yordan Goshev as one of the achievements of Bulgarian music of the last decades with its "original handwriting, the Bulgarian intonation environment, ideal structural proportions, laconic musical expression, the orchestra does not play a subordinate role, but complements the solo part in dialogue with her"

The lecturer, looking at the entire architectonics of the work, literally in each section gives instructions for the conductor's approach to performers from all orchestral groups, so as to reach a bright and relief performance of the concerto with a good interaction between the soloist and the orchestra.

"Crazy Young" by Yordan Goshev is a work that has two versions: it was originally conceived for a three-part youth choir a cappella, and a few years later it was revised for a choir with an orchestra. Naturally, in the second version, the form also changes due to the participation of the orchestra. In his dissertation, Ivan Stoyanov examines the second version, and after a detailed analysis of the architectonics, he dwells on problems of an executive nature. The detailed insight into the stroke when performing the three sixteenths of the third extended time of the seven-sixteenth measure at a fast tempo is impressive. It offers two options, each of which has its pros and cons. It also offers two possibilities when performing the vocal parts in the a cappella second part of the work. All such reasoning speaks of high professionalism and significant practical experience.

In the case of the last two works "Burlesque" for string orchestra and "Concerto grosso" for chamber orchestra, included in this dissertation work, the approach is similar to the ones discussed so far. After a brief overview of the genres of burlesque and concerto grosso in the world and our literature, there follows an analysis of the form, accompanied by noting the problems of a performance nature, both with individual instruments and parts, and with the realization of the ensemble performance of the works. Moreover, in some of the researched works, the dissertation student personally participated in the preparation of the sheet music with some instructions for strokes, for dynamic marks, for the use of bows, for the performance of individual excerpts of certain strings for the stringed instruments.

After everything described so far, a few summaries are in order:

- Ivan Stoyanov has deeply entered into the creative world of Yordan Goshev both as his performer and as a conductor with rich experience and repertoire
- Ivan Stoyanov knows world and Bulgarian literature, especially in the symphonic and chamber-symphonic genre, which gives him the opportunity to examine Yordan Goshev's work in this aspect, making comparisons, analogies, connections and differences
- His view of the works, the subject of the present study, is extremely professional, both from a theoretical point of view and from a purely practical point of view
- The dissertation is the result of long-term work with the works considered in it, and is not an acquaintance with them on the occasion of writing the doctorate

In conclusion, I could say that Ivan Stoyanov's study "The Orchestral Work of the Composer Yordan Goshev as a Performance Problematic" is a high-value, professionally prepared work that would be of benefit to all who are interested in the work of Yordan Goshev, and why no - bearing in mind the approach to the

problems under consideration - and to a modern one that music, the music of our time.

In this sense, I would confidently and confidently propose to the respected scientific jury that Ivan Stefanov Stoyanov be awarded the educational and scientific degree "Doctor" in professional direction 8.3 music and dance art.

Sofia, October 12, 2022,

Prof. Ph.D Velislav Zaimov